

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar acordat prin Programul „Drepturi Fundamentale și Cetățenie” al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații intră în responsabilitatea Centrului de Resurse Juridice și nu reflectă în niciun fel punctele de vedere ale Comisiei Europene.

RAPORT DE MONITORIZARE

Realizat de

în urma vizitei inopinate în

CENTRUL PENTRU COPII CU DIZABILITĂȚI „SF. ANDREI”
BUCUREȘTI, SECTOR 6

Data și durata vizitei:

13 ianuarie 2014:

9:00 - 9:30 - Centrului pentru copii cu dizabiliți „Sf. Andrei”

9:30-14:15 - Centrul pentru copii cu dizabilități „Domnița Bălașa”

14:30-16:00 - Grădinița „Buburuza Mare”.

Echipa de monitorizare :

Silvia Tăbușcă, expert-monitor drepturile omului, jurist, Centrul de Resurse Juridice

Manuella Manu, expert-monitor drepturile omului, psiholog, Centrul de Resurse Juridice

1. Localizarea și structura Centrului pentru copii cu dizabiliți „Sf. Andrei”

În data de 13 ianuarie 2014, reprezentantele Centrului de Resurse Juridice au realizat o vizită inopinată de monitorizare a felului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități mintale ca beneficiari ai serviciilor sociale oferite de Centrul pentru copii cu dizabiliți „Sf. Andrei” din str. Aleea Istru nr. 4, sector 6, București.

Șef Centru: Loredana Mihaela Stănescu, profesor de sport

Tel.: 021/5695586

E-mail: sfandrei34@yahoo.com

Site: http://www.protectiacopilului6.ro/directia-protectia-copilului_doc_38_centrul-pentru-copii-cu-dizabilitati-sf-andrei_pg_0.htm

Centrul se află situat în imediata apropiere a școlii gimnaziale speciale „Constantin Păunescu” (<http://www.scoalapeciala11.ro>) cu care împarte curtea exterioară, bucătăria și sala de mese. La momentul vizitei, Centrul era în renovare totală și nu ni s-a permis accesul în zona respectivă deoarece copiii fuseseră mutați. Lucrările de renovare au început în toamna anului precedent când beneficiarii au fost plasați temporar, începând cu luna octombrie, în alte două locații:

- Centrul pentru copii cu dizabilități „Domnița Bălașa”, situat de cealaltă parte a școlii gimnaziale speciale „Constantin Păunescu” (http://www.protectiacopilului6.ro/directia-protectia-copilului_doc_37_centrul-pentru-copii-cu-dizabilitati-domnita-balasa_pg_0.htm);
- Grădinița „Buburuza Mare”, grădiniță particulară ce funcționează în spațiile Primăriei sectorului 6 din str. Orșova nr. 98 (<http://www.rocopilul.ro/gradinite/gradinita-buburuza-mare-sector-6>).

Șefa Centrului „Sf. Andrei” ne-a comunicat faptul că beneficiarii vor rămâne în centrele menționate mai sus până la finalizarea construcției a două căsuțe de tip rezidențial care sunt poziționate în spatele Centrului. Noul Complex „Furnicuța” va avea o capacitate de 24 de persoane, câte 12 persoane în fiecare căsuță. Aici vor fi mutați numai beneficiarii care se află în plasament. Se estimează că o căsuță va fi finalizată la sfârșitul lunii martie – în aceasta fiind mutați 12 beneficiari care merg la școală (8 beneficiari care acum se află în Centrul pentru copii cu dizabilități „Domnița Bălașa” și 3 sau 4 beneficiari aflați în grădinița „Buburuza Mare”), iar cea de-a doua căsuță ar putea fi dată în folosință în vara anului 2014. În cea de-a doua căsuță vor locui 12 beneficiari cu deficiență de intelect severă ce se află temporar în grădinița „Buburuza Mare”.

2. Personalul Centrului pentru copii cu dizabilități „Sf. Andrei”

La momentul vizitei, în Centrul pentru copii cu dizabilități „Sf. Andrei” era prezent numai personal administrativ și o asistentă medicală. Personalul care lucrează direct cu beneficiarii

(asistentele medicale și referenții) a fost deplasat, împreună cu aceștia, în cele două locații amintite.

În Centrul pentru copii cu dizabilități „Domnița Bălașa” au fost deplasați 8 referenți care au în îngrijire 24 de beneficiari (8 în plasament și 15 interni, „unul nu vine”); serviciile medicale fiind oferite de personalul medical de specialitate al Centrului care-i găzduiește temporar.

Deși numărul de referenți alocați beneficiarilor din acest Centru este mare, cu greu am reușit să aflăm câți copii au în grijă. Inițial, vizitând cele 4 camere în care sunt cazați copiii, ni s-a comunicat că acolo sunt 22 de beneficiari (în prima discuție cu personalul întâlnit la Centrul „Sf. Andrei” ni se dăduse un număr de 21) . Ulterior, șefa Centrului „Domnița Bălașa”, D.S., ne-a spus că sunt 24 de copii ce aparțin centrului vecin pe care îi cazează temporar. Solicitând informații suplimentare, destul de greu am reușit să „adunăm” împreună cu referenții Centrului „Sf. Andrei” 23 de beneficiari. Deoarece numărul nu coincidea cu cel menționat de șefa Centrului „Domnița Bălașa”, concluzia a fost că, de fapt, „unul nu vine... este intern și nu-l mai lasă părinții”. Este vorba de R.O. Nu ni s-a putut spune motivul invocat de părinți pentru care copilul nu mai este lasat să meargă în Centru.

La centrul „improvizat” în grădinița „Buburuza Mare” au fost deplasați 5 referenți, 5 asistente medicale și 15 infirmiere care au în îngrijire 15 copii cu deficiență de intelect medie și severă (dintre aceștia 13 beneficiază de măsura de protecție de tip plasament și 2 sunt interni).

Datorită nivelului de salarizare scăzut, Centrul nu mai are niciun medic; o dată pe lună beneficiarii din grădinița Buburuza sunt vizitați de un medic psihiatru. Psihologul este comun cu cel al Centrului „Domnița Bălașa”. Toate formele de terapie au fost suspendate odată cu mutarea beneficiarilor. Argumentele personalului au constatat în faptul că cei 26 de copii care

merg la școală au acces la servicii de kinetoterapie și la terapia tulburărilor de limbaj cel puțin o dată pe săptămână. Una dintre terapiile care este continuată constă în ședințele din cadrul programului “Terapie asistată de câini”, derulat de asociația VierPfofen în colaborare cu cabinetul de psihologie.

3. Beneficiarii Centrului pentru copii cu dizabilități „Sf. Andrei”

În prezent, de serviciile oferite în cadrul Centrului beneficiază un număr de 152 de copii: 23 în plasament, 8 interni și 121 semiinterni. Copiii aflați în plasament beneficiază de masă și cazare permanent, copiii în regim de internat se află în Centru săptămânal de luni până vineri (cu excepția week-end-urilor și a vacanțelor școlare), perioada în care beneficiază de aceleași servicii ca și cei aflați în plasament. Beneficiarii aflați în regim de semiinternat au trei mese zilnice, de luni până vineri, cu excepția week-end-urilor și a vacanțelor școlare.

Beneficiarii sunt orientați școlar către Școala Specială nr. 11 “Constantin Păunescu”, Școala pentru copii cu deficiențe de auz “Sf. Maria” sau către școli profesionale (Școala de arte și meserii – S.A.M. 2), în funcție de nivelul de dezvoltare și tipul de dizabilitate. Trei copii cu vârste de 16 și 17 ani merg la S.A.M. 2. Ei sunt însoțiți de către un referent până la școala aflată pe Șoseaua Pantelimon.

❖ Beneficiarii cazați în Centrul pentru copii cu dizabilități „Domnița Bălașa” (23 copii: 8 plasament și 15 interni)

Cei 23 de copii sunt cazați în 4 camere situate la etajul 2 al Centrului „Domnița Bălașa”, pe etajul cu fete, deși 17 dintre beneficiari sunt băieți. Într-o cameră sunt cazate 6 fete, iar în alte 3

camere sunt cazați câte 5 băieți (există o neconcordanță între datele furnizate în anumite momente ale discuției cu privire la numărul de beneficiari).

Camerele sunt spațioase și luminoase, cu sertare la pat pentru obiecte personale (copiii cărora li se aplica măsura de protecție de tip plasament aveau periute, pastă de dinți, săpun, prosoape; hârtia igienică trebuia cerută de la infirmiere). În fiecare cameră erau dulapuri pentru haine; unele dintre ele erau închise cu lacăt deoarece acestea erau folosite de referenții care lucrau acolo pentru a-și păstra obiectele personale și alte materiale consumabile precum hârtia igienică, pampers, săpun etc. Experții au rugat referentul prezent să deschidă dulapul său pentru confirmare.

Cei 23 de copii folosesc 3 toalete și 3 cabine de duș care se găsesc în spațiul comun destinat băii fetelor. Discutând cu personalul celor două centre despre utilizarea aceluiași spațiu de către băieți și fete experților le-a fost comunicat că este o chestiune temporară (personalul centrului „Domnița Bălașa”) și că nu reprezintă o problemă reală (personalul centrului „Sf. Andrei”) deoarece de cele mai multe ori băieții sunt însoțiți la baie de referenți.

Sala de mese și bucătăria este comună pentru cele 2 centre și școală, asigurând masa pentru 254 de copii (102 copii ai Centrului „Domnița Bălașa” și 152 copii ai Centrului „ Sf. Andrei”) care mănâncă în 3 serii. Meniul de prânz era comun tuturor copiilor și cuprindea, în ziua vizitei, supă de zarzavat, ficaței prajiți și garnitură de cartofi.

Ca urmare a discuțiilor cu beneficiarii s-a constatat că:

- ♦ în general, nu au motive să se plângă de condițiile de cazare sau felul în care sunt tratați de către personalul Centrului;

- ♦ au fost informați înainte că se vor muta temporat din incinta Centrului „Sf. Andrei”, până când vor fi finalizate căsuțele. Deși le plăcea mai mult să stea în „centrul lor”, ideea că vor fi cazați în curând în căsuțe îi bucură foarte tare;
- ♦ deși cel puțin 3 dintre cei 5 beneficiari cu care am discutat aveau probleme de sănătate dentară, o fetiță – N. – chiar probleme mari (3 măsele sparte doar rădăcini și alți 2 dinți afectați), aceștia nu beneficiază de acces la stomatolog („nu vor să ne ducă”, „nu sunt bani”, „am fost odată când mă durea foarte tare”);
- ♦ N. a sesizat ceea ce era firesc, incomoditatea de a folosi toaleta împreună cu băieții („nu-mi place că băieții intră peste noi în toaletă”);
- ♦ un angajat al Centrului (D.) „țipă mereu la noi și ne ceartă”. Discutând cu șefa Centrului despre comportamentul angajatului său am constatat că îi era cunoscut și îl consideră „necesar” și „util” pentru dezvoltarea copiilor deoarece ei pot vedea în el caracterul „unui bărbat”. Nu consideră că abuzul verbal este o problemă;
- ♦ nu există telefon sau cutie poștală și timbre în Centru deoarece beneficiarii nu comunică cu nimeni; doar 4 copii mai păstrează contactul cu membri ai familiei;
- ♦ nu există registru de contenționări; beneficiarii cazați în Centrul „Domnița Bălașa” având o dizabilitate ușoară sau medie și nu este necesară contenționarea lor;
- ♦ în timpul liber și în week-end-uri activitățile desfășurate vizează diverse jocuri (mimă, nu te supăra frate, cărți) sau se iese în parc. Cel puțin o dată pe an se organizează o excursie la mare și/sau munte, confirmată de beneficiari.

❖ **Beneficiarii cazați în Grădinița „Buburuza Mare” (15 copii: 13 plasament și 2 interni)**

La momentul vizitei, în incinta Centrului persista un miros intens de urină. Camerele sunt moderne, curate, dar mici (aproximativ $\frac{3}{4}$ m) pentru numărul de copii cazați în fiecare cameră.

Cei 15 copii sunt distribuiți pe cele două paliere ale fostei grădinițe (o vilă într-o zonă rezidențială foarte frumoasă). La etajul 1, în trei camere, sunt cazați 9 beneficiari cu deficiență de intelect medie și probleme de sănătate mai ușoare. Într-o cameră stau 2 băieți și-o fată (vârste de 8 ani) care merg împreună la școală unde sunt transportați cu un microbuz. Tot la etaj mai sunt încă 2 camere, una de fete și una de băieți, în care sunt cazați câte trei beneficiari. Fiecare cameră are baia ei. Accesul în baia personalului se face printr-una dintre camerele beneficiarilor.

La parter sunt cazați, într-un salon mai mare, 6 copii cu dizabilități severe. 4 paturi de o persoană erau lipite și pe acestea, de-a valma, stăteau cei 4 beneficiari. Un al cincilea pat se găsea separat, în spatele usii, deoarece beneficiarul respectiv era violent. Mai erau 2 pătuțiri; în unul era o persoană care părea să nu iabă spațiul necesar să se desfășoare acolo, iar al doilea pătuț era gol deoarece beneficiarul din el era la școală. Unul dintre adolescenți era autoagresiv, lovindu-se la cap singur (avea câteva echimoze). Un alt beneficiar, avea sânge pe dinți și buze. Infirmiera care avea grija de el a spus că așa a fost adus de acasă, acest beneficiar fiind intern și tocmai revenise în Centru.

În baia de la parter, în cabina de duș, era un furtun mare verde ce era folosit pentru spălarea rapidă a beneficiarilor. Nu există registru pentru contenționare. Când este necesar, la decizia personalului, se folosește cămașa de forță, însă cel mai des copiii sunt plimbați în curtea destul de frumoasă și spațioasă pe care o împarte cu o altă vilă în care, în prezent, funcționează o grădiniță privată. Nu există un spațiu care să poată fi folosit ca izolator.

Adolsecenții cu dizabilitate severă, găzduiți aici, nu beneficiau de cărucie pentru a fi scoși la plimbare, asistenta medicală ne-a specificat că “îi luăm în brațe pe fiecare la plimbare”.

4. Recomandări

În conformitate cu prevederile art. 21 (4), într-o interpretare coroborată cu lit. i) a art. 22, din Legea 487/2002 privind sănătatea mintală și protecția persoanelor cu tulburări psihice, Centrului pentru copii cu dizabilități „Sf. Andrei” trebuie să aibă în vedere faptul că:

„serviciile medicale și îngrijirile de sănătate mintală ... trebuie să corespundă atât cantitativ, cât și calitativ prevederilor prezentei legi”.

În consecință, ca urmare a constatărilor realizate pe parcursul vizitei de monitorizare, recomandăm următoarele:

❖ în conformitate cu prevederile art. 25 din Legea 487/2002:

- să se asigure continuitatea îngrijirilor și acoperirea diversității nevoilor de evaluare, tratament, reabilitare și reintegrare a beneficiarilor (inclusiv pe parcursul perioadei în care beneficiarii sunt temporar în alte locații);
- să se asigure și să se dezvolte modele de îngrijire comunitară;
- să se asigure implementarea unor proceduri de evaluare și terapie adecvate și active pentru asigurarea de îngrijiri complete, în conformitate cu normele internaționale;
- să se utilizeze metode terapeutice și instrumente terapeutice (achiziționarea de materiale psihopedagogice : jocuri, grile de observații) care să contribuie la restabilirea, menținerea și dezvoltarea capacității beneficiarilor de a se autoadministra (inclusiv pe parcursul perioadei în care beneficiarii sunt temporar în alte locații);
- să se respecte viața privată a beneficiarilor.

❖ în conformitate cu prevederile art. 26 din Legea 487/2002:

- să se ia toate măsurile necesare privind apărarea beneficiarilor de daunele pe care ar putea să le producă maltratarile din partea altor pacienți (izolarea de comunitate, în condițiile legii, a persoanelor care sunt agresive), ale personalului

de serviciu sau ale altor persoane (sanționarea personalului care agrează beneficiarii) ori de alte acte de natură să **antreneze o suferință** fizică sau **psihică**;

- îngrijirile beneficiarilor să se acorde în mediul cel mai puțin restrictiv, prin proceduri cât mai puțin restrictive (să se recurgă la alte metode eficiente de îngrijire înainte de aplicarea măsurilor conținerii sau izolării), care să respecte pe cât posibil integritatea fizică și psihică și să răspundă nevoilor de sănătate, precum și necesității de a asigura securitatea fizică a celorlalți.

❖ în conformitate cu prevederile art. 34 și art. 44 din Legea 487/2002:

- **informarea beneficiarilor** cu privire la drepturile care le revin și asupra faptului că pot formula plângeri privind încălcarea drepturilor prevăzute de prezenta lege (crearea unui registru pentru plângeri, precum și stabilirea unei proceduri/comisii interne de rezolvare a acestora).

❖ în conformitate cu prevederile art. 39 și 40 din Legea 487/2002:

- restricționarea libertății de mișcare să se facă în conformitate cu cerințele legii; să se folosească pentru izolare spații amenajate conform standardelor legale; să se creeze un registru special pentru conținerii în vederea monitorizării corecte a aplicării acestei măsuri.

❖ în conformitate cu prevederile art. 42 din Legea 487/2002:

- mediul și condițiile de viață acordate beneficiarilor trebuie să fie pe cât posibil **cât mai apropiate de viața normală** a persoanelor de vârstă corespunzătoare;
- pentru petrecerea timpului liber al beneficiarilor în conformitate cu cerințele legale recomandăm înființarea unor cluburi sau dezvoltarea unor mijloace care să le permită să aibă ocupații active, adaptate mediului lor social și cultural, inclusiv pe parcursul perioadei în care beneficiarii sunt temporar în alte locații.

5. Concluzii generale

Echipa de monitorizare a CRJ a constatat, în urma vizitei inopinate de monitorizare a modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități mintale în locațiile folosite temporar pentru cazarea beneficiarilor Centrului „Sf. Andrei” că, în general, prevederile legale sunt respectate, exceptând cazurile concrete la care s-a făcut referire mai sus.

Cazarea temporară a beneficiarilor în alte „centre” nu poate reprezenta o scuză pentru nerespectarea prevederilor legale și pentru suspendarea unor activități sau terapii necesare restabilirii, menținerii și dezvoltării capacității beneficiarilor de a se autoadministra și de a avea o viață pe cât posibil cât mai apropiată de viața normală a persoanelor de vârsta lor.